

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Aktuální informace MŠMT v oblasti PPRCH – - výsledky šetření ČŠI 2016 - MP k šikanování ve školách

PPRCH

Praha 31. října 2016

Ministerstvo školství, mládeže a těl
Karmelitská 5, 118 12 Praha 1 • tel.: +420 234 811 111
msmt@msmt.cz • www.msmt.cz

Výsledky šetření ČŠI 2016

Česká školní inspekce na www.csicr.cz (v sekci Aktuality zveřejňuje tematickou zprávu, která je souhrnným výstupem inspekční činnosti zaměřené na problematiku prevence a řešení šikany a dalších projevů rizikového chování v mateřských, základních a středních školách.

Šetření elektronicky probíhalo – březen – duben 2016, prezenční inspekční činnost byla realizována – 5.10.2015-17.6.2016 v 982 MŠ, 787 ZŠ a 249 SŠ včetně víceletých gymnázií.

Pozitivní zjištění

- v mateřských školách a základních školách jen s 1. stupněm byl zjištěn **nízký výskyt šikany**
- **strategie** realizované při výskytu šikany byly v navštívených mateřských, základních i středních školách **účinné**
- většina škol **dobře pracuje se vztahy** ve třídních kolektivech
- **nevhodné chování žáků** směrem k učitelům se sice objevuje častěji než v minulosti, ale případů, které by bylo možné označit za skutečnou šikanu pedagogů, je minimum
- většina školních metodiků prevence i výchovných poradců je **spokojena s metodickou podporou**, která je jim poskytována
- velká část **výchovných poradců absolvovala kvalifikační studium** nebo jím právě prochází (okolo 77 % v plně organizovaných ZŠ a SŠ)
- většina **výchovných poradců má vyhovující prostory** pro svou práci

Negativní zjištění

- 20 % a více škol **nemá zpracovány krizové plány** pro většinu sledovaných rizikových jevů s výjimkou šikany a v případě středních škol také agrese ve škole
- významný podíl škol **vůbec nespolupracuje s oblastním metodikem prevence**
- významný podíl školních metodiků prevence nemá preventivní činnost zohledněnu ve **svém úvazku, nemá svou činnost finančně ohodnocenu a nemá vyhovující prostory pro výkon této činnosti**
- **specializační studium absolvoval nízký podíl** školních metodiků prevence
- často nebo velmi často se **metodickému vedení kolegů v oblasti prevence věnuje pouze přibližně polovina** školních metodiků prevence v základních i středních školách
- v některých školách **chybí strategie**, jak postupovat v případě výskytu šikany
- stále **nedostatečně nastavená pravidla a doporučení pro postup** v případě rizikového chování žáků směrem k učitelům, resp. pracovníkům školy
- **malé zapojení rodičů do preventivních aktivit** (30,4 % MŠ, 59,6 % ZŠ a 20 % SŠ)
- zjištěny školy (ačkoliv je jejich počet nízký), které **nemají ochranu před šikanou zakotvenu ve školním řádu** – při řešení šikany je důležité poukázat na porušení školního řádu; v mateřských a středních školách převažuje obecné zakotvení jako ochrana před sociálně patologickými jevy

Doporučení

- důsledně **využívat metodická doporučení**, metodické pokyny a další dokumenty týkající se prevence a řešení rizikového chování ve školách a školských zařízeních, které vydává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- **rozšířit nabídku preventivních programů** (např. zaměřené na konkrétní typy rizikového chování, specifické programy pro žáky 1. stupně, žáky s postižením a další)
- **finančně podpořit školy** v oblasti prevence, nabízet školám kvalitní preventivní programy zdarma, případně dotovat programy, které jsou placené
- **realizovat DVPP** v oblasti této problematiky pro všechny pedagogy (projevy šikany, postup řešení při výskytu šikany ve škole atd.)
- **usnadnit školám orientaci** v nabízených preventivních aktivitách a organizacích poskytujících podporu (např. poskytovat ucelené přehledy aktivit pořádaných v kraji apod.)
- **snížit úvazek** přímé pedagogické činnosti školním metodikům prevence
- **vytvořit ve školách podmínky** pro práci školních metodiků prevence (vhodné prostory)
- **zlepšit spolupráci metodiků prevence se školními metodiky prevence**

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

MSMT-21149/2016

Obsah a členění metodického pokynu

- Úvodní ustanovení
- Charakteristika šikany
- Bezpečné prostředí ve škole: jak předcházet šikaně
- Základní postup v řešení šikany
- Nápravná opatření
- Odpovědnost rodičů a komunikace školy s rodiči
- Ochrana dětí před šikanou v předškolním vzdělávání
- Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit
- Právní odpovědnost školy
- Trestně-právní hledisko šikany
- Podávání podnětů, stížností a oznámení
- Závěrečná ustanovení

- PŘÍLOHA 1: Stadia šikanování
- PŘÍLOHA 2: Protektivní a rizikové faktory
- PŘÍLOHA 3: Přímé a nepřímé varovné signály šikanování
- PŘÍLOHA 4: Doporučené znění textů ve školním řádu pro problematiku šikanování
- PŘÍLOHA 5: Školní program proti šikanování
- PŘÍLOHA 6: Postupy pro vyšetření a řešení šikany
- PŘÍLOHA 7: Literatura a webové odkazy
- PŘÍLOHA 8: Vzor rozhodnutí o vyloučení žáka

Aktualizovaný a revidovaný „Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních“ (dále jen „metodický pokyn“) rozšiřuje –

- a) vnímání oblasti šikany i o oblast šikany páchané na druhých z důvodů jinakosti
- b) a současně o oblast násilí páchané žáky na pedagozích.

Pro metodický pokyn vytvořena nová struktura, která má za cíl vytvářet kompaktní celek a logický rámec pro školy a školská zařízení.

Do metodického pokynu byla doplněna tato témata:

- **Případové konference k šikaně** realizované ze strany orgánů sociálně - právní ochrany dětí.
- **Komunikace s rodiči po odhalení šikany** – jak mají komunikovat s rodiči agresora/ů a oběti,
- **Práce se stížnostmi** – v materiálu jsou specifikována práva stěžovatelů na zachování anonymity a doplněn inspektorát práce jako místo pro stížnosti v případech šikany učitele.
- **Vzor formuláře ke správnému řízení k vyloučení žáka** –jde o přílohu č. 8 k metodickému pokynu.
- **Shrnutí podstatných informací z metodického pokynu** – byla zpracována část „Obsah a členění metodického pokynu“, která obsahuje přehled zásadních témat metodického pokynu, který usnadní základní orientaci pro pedagogy v dokumentu.
- **Konkrétní příklady řešení šikany** – na základě konzultace s autory metodického pokynu a dalšími odborníky byly do metodického pokynu doplněny odkazy na odbornou literaturu, kde je možné kazuistiky řešení případů šikany nalézt.

- **Rozšíření textu ke kyberšikaně**, uvedení kyberšikany do kontextu s klasickou formou šikany.
- Zdůraznění principu, že na **předcházení a řešení šikany se podílí celá škola**.
- **Urychlení procesu vyloučení žáka**, aby se neopakovaly negativní projevy plynoucí z přítomnosti problematického žáka ve škole.
- **Rodičovská zodpovědnost** za tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj dítěte a **rozhodující úloha rodičů ve výchově**.
- **Opatření potřebná k nápravě dítěte mladšího 15 let** (kdy není trestně odpovědné) uložená soudem pro mládež.

Děkuji za pozornost.

Mgr. Martina Budinská
vedoucí oddělení prevence
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

budinskam@msmt.cz

Tel. 234 811 331